
===== Kağıt Taş Makas =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Date: 12652

Hızlı yazınca şöyle bir arıza çıktı bende: Aldığım notlardan hangisini yazıya dönüştürdüğümü hatırlamıyorum. En büyük fobilerimden biri, kendimi tekrar etmek olduğu için de bu önemli bir problem. Değil aslında, ama önemli gibi.

Yönetim biçimleriyle alakalı bir şeyler yazdığımı hatırlıyorum. Belki orada da bahsetmişimdir ama tekrar ise artık kusuruma bakmayın.

İyi yönetim biçimi kağıt, taş, makas oyunu gibi olmalı demişim notta, kilitlendiğinde ise kilitlenen konuda referanduma gidilmeli.

Demokrasinin *yönetici getirme* fonksiyonunu değil, *yönetici götürme* fonksiyonunu severim. İnsanların yönetici seçme ehliyeti olduğundan emin değilim, ancak bir yöneticinin iyi mi, kötü mü olduğuna karar verecek kabiliyetler. Bir insan topluluğu, halinden memnun değilse ve bundan dolayı yöneticilerini suçluyorsa, muhtemelen haklıdır. Eldekinden daha iyi yönetici bulunup bulunmadığı onu o an için pek ilgilendirmez.

Demokrasinin *güzelliği*, isyana yol açmadan, siyasi gücün el değiştirebilmesini sağlamak. Önceki zamanlarda, siyasi güç sahipleri birbirine bu gücü pek devretmeye yanaşmadığı için iç savaş olsun, isyan olsun, hayli çoktu. Demokrasinin belki de en anlamlı tarafı, meseleyi silah yoluna sokmadan çöze-bilmek.

Ancak onun da, şu sıralar yaşadığımız gibi erkler arasında çatışmayı nasıl çözeceği pek belli değil. Erklerin birbirinden nasıl ayrıldığı da belli değil, ancak bilhassa yargının, yürütme ve yasamaya nispetle nerede durduğu da belli değil. Yargı eğer yürütme ve yasama üzerinde bir güç sahibiyse, yargının başındakilerin diktatörleşmesi ihtimali var. Yok, eğer, yürütme ve yasama, yargının ne olacağını tayin edebiliyorsa, o zaman yargının erişemeyeceği bir zümre tesis edilmiş oluyor. Bu ikisi de çok güzel sonuçlar doğurmaz. Bu iki kötüden hangisinin ehven olduğuna da genel olarak karar vermek zor.

Burada slogan-vari bir *yargı diğerleriyle eşittir* sözü etmek mümkün ama *nö*.

Bu sorunu çözmek için, bu erklerin birbirine karşı kontrol-denge mekanizmalarını iyi ayarlamak lazım. Yargı yürütmeyi denetleyecekse, yargıyı da yasamanın denetlemesi, yasamayı da yürütmenin denetlemesi gerek. Yok yargı yasamayı denetleyecekse, yürütme de yargıyı ve yasama yürütmeyi denetlemeli. Memleketimizde Anayasa Mahkemesi vasıtasıyla yasamayı, Yüce Divan ve sair mahkemeler vasıtasıyla yürütmeyi denetleyen bir yargı var ve onun denetimi dolaylı olarak, Cumhurbaşkanının elinde. Sistem karışık ve kimin kime karşı sorumlu olduğu net olarak belli değil. Yasamayla yürütmenin zaten birbirine geçmiş olması iyice karman çorman bir idare sistemine sebep oluyor.

Bunun yerine, üç erkin üçünü de bir şekilde halk oyuna tabi tutmak gerek. Yürütmenin başı, başkanlık sistemindeki gibi doğrudan halk oyuyla seçilmeli. Yasama organı da, yürütmeden bağımsız olarak ayrı bir seçimle gelmeli. Bu iki seçimin arasında en az bir yıl olmalı. Ayrıca, yargının üst seviyeleri de seçimle gelmeli veyahut gitmeli. Eğer yargı, bir piramit organizasyon şeklindeyse, işini iyi yapıp yapmadığının kontrolünü de seçimler yapmalı. Neticede mahkeme kararlarına *Türk Milleti Adına* yazmak için, milletle yargı mensupları arasında bir bağ kurmak gerek.

Yürütmenin başındakilerin suç işlemesi veyahut vazifelerini hakkıyla yerine getirmemesi durumunda, yasama organı onları yargılamalı. Yasamanın saçma sapan kanun yapması durumunda, yargı müdahale etmeli ve yargı üyelerinin kanun içinde hareket ettiğinin sorumlusu yürütme olmalı.

Devletin yön değiştirmeye veya büyük problemleri çözmeye çalıştığı zamanlarda, bu mekanizmada krizler ve kilitlenmeler olabilir. Bu durumda da, otomatik bir referandum devreye girmeli ve hangi erkin dediğinin olacağı böyle belirlenmeli. Yürütmenin başı suç işledi ve diyelim yasama onu görevden almaya kalktı, ancak yargı onun görevden almasına sebep olan suçlamaların yerinde olmadığını söyleyerek iptal etti. Böyle bir durumda mesela, halka danışmak icap eder.

Bunun *mükemmel* bir sistem olduğunu iddia edemem ancak kimin kimi ne şekilde denetlediği belirsiz şu ankinden daha iyi olacağını tahmin ederim.